

Mesačník Miestneho odboru MS Banská Bystrica - roč. XXXII. č. 266-2/2023

*Hoc by si spieval ako anjel
a nemiloval ľudí
a pracoval by si ako mravec
a neosožil ľudom,
lepšie urobíš,
keď posadiš sa
ku dverám chrámovým
a budeš brať almužnu.*

Anton Bernolák

DVANÁŠŤ VÝCHODÍSK V HODINE DVANÁSTEJ!

Toto vyhlásenie vzniklo pred viac ako dvadsiatimi rokmi (v Bratislave 19. 12. 2002), a predsa je stále aktuálne! Opäť je pár minút pred dvanástou! Sme nepoučiteľní! Repetitio est mater studiorum – opakovanie je matkou múdrosti, neplatí?! Preto práve tieto slová sú úvodníkom, novinárskou úvahou nad súčasnými, aktuálnymi udalosťami v našej krajine...

AM

1. Správny výklad našich dejín z hľadiska nášho národného a štátneho záujmu vyzdvihnutím ich pozitív a prínosov, ako prirodzený základ nášho národného sebavedomia (kto sme, odkiaľ prichádzame, kam smerujeme, čím sme prispeli do pokladnice kultúry ľudstva);
2. Propagovanie, vyučovanie a presadzovanie do života tých hodnôt, ktoré nám umožnili žiť a prežiť ako kultúrnemu národu (overených duchovných a hmotných pilierov našej existencie);
3. Získanie vplyvu na verejnú mienku a riadenie našej spoločnosti v médiách aj v politike (presadzovanie demokracie v praxi a spoločenskom živote SR)
4. Vždy, všade a vo všetkom presadzovanie aktívneho a tvorivého prístupu k životu a svetu (aktívne a pozitívne riešenie problémov);
5. Odstránenie negatív našej národnej povahy, predovšetkým pasivity vo všetkých jej prejavoch (súčasne sa musíme čo najskôr a dôkladne vysporiadať s fenoménom zradcovstva, za ktoré treba pokladať každú vedomú ujmu či škodu spôsobenú osobou, ktorej bola poskytnutá dôvera a mandát zastupovať občanov a presadzovať záujmy nášho štátu - alebo zneužitie verejnoprávných prostriedkov ovplyvňujúcich mienku a chod našej spoločnosti a jej dobré meno a obraz doma aj v zahraničí. Osoba, ktorá zneužije alebo nezvládne svoju funkciu a poverenie a sklame tak poskytnutú dôveru, bude potrestaná podľa závažnosti previnenia, najmenej však stratou svojho čestného postavenia v spoločnosti pôžitkov aj výhod z toho vyplývajúcich. Každá zdravá, normálna a morálna, a preto aj úspešná spoločnosť to už dávno urobila a zbavila sa tak hlavnej prekážky vlastného rastu a rozvoja;
6. Spoliehať sa zásadne iba na vlastné sily, skúsenosti overené životom a rozvoj vlastných intelektuálnych a hmotných zdrojov (nečakať na žiadnu cudziu či ireálnu

nezištnú pomoc);

7. Zastaviť výpredaj národného majetku a snažiť sa postupne získať späť hodnoty, ktoré tvoria našu národnú informačnú, politickú, ekonomickú, energetickú, potravinovú a zdravotnú bezpečnosť, ale najmä médiá a školstvo, ktoré najviac vplyva na výchovu našej mladej generácie – a dostať ich pod kontrolu štátu a jeho demokratických orgánov;
8. Zaviesť v slovenskom školstve vyučovanie národnej múdrosti, ktorého úlohou bude čerpať poučenie a múdrosť z našej národnej biblie, ktorú tvoria všetky legendy, báje, povesti, rozprávky, porekadlá, pranostiky, ľudové múdrosti a zároveň aj výnimočné diela menovitých autorov tvoriacich zlatý fond našej národnej kultúry vo všetkých jej oblastiach;
9. Namiesto doterajších predmetov tradične zameraných na pracovnú a estetickú výchovu zamerať pedagogický proces s oveľa väčším dôrazom na vyučovanie a rozširovanie najmodernejších výtvarných vied, techniky a technológií – s cieľom vychovať nie sluhov a pomocníkov, ale sebavedomých, vysokokvalifikovaných a zodpovedných tvorcov a pánov vlastného osudu, ktorých úlohou bude zaviesť rozhodujúcu transformáciu Slovákov na sebavedomý, vyspelý a moderný politický národ;
10. Nadviazať kontakty na všetkých úrovniach so všetkými Slovámi žijúcimi v zahraničí a hlásiacimi sa k svojmu pôvodu a k svojej vlasti. Predovšetkým s tými, ktorí majú aktívny záujem pomáhať pri pozitívnom vývoji svojej pôvodnej vlasti a jej premene na vyspelý a úspešný štát. Našou úlohou je vytvoriť im podmienky, aby sa mohli v SR oprávnene cítiť ako doma;
11. Nadväzovať a rozvíjať priateľské vzťahy so všetkými národmi a štátmi sveta, ktoré majú záujem na partnerskej, obojstranne výhodnej spolupráci na báze vzájomného rešpektovania svojich špecifik vyplývajúcich z ich historického vývoja a skúseností;
12. V mene idey spoločného prospechu zjednotiť všetky pozitívne sily slovenskej spoločnosti, lebo len tak dokážeme naplniť skutkami svoje predsavzatia a premeniť ich na živú, pozitívnu súčasť našej úspešnej prítomnosti a budúcnosti.

akademický maliar Viliam Hornáček, predseda spoločnosti Korene

PRIPOMÍNAME SI SLOVO NA ZAMYSLENIE

NEZAKRÍKNUTÁ HANA GREGOROVÁ

(* 30. 01.1885 Martin - † 11. 12. 1958 Praha)

Je nemravné premrhať mladost' nekonečným háčkováním čipiek do výbavy a poníženným čakaním ženicha. Nastal čas, aby aj na Slovensku prestala bojazlivá poslušnosť žien voči mužom - pánom.

Tieto slová sú z pera spisovateľky Hany Gregorovej, našej prvej významnejšej feministky. Napísala ich pred takmer 100 rokmi na základe vlastných životných skúseností.

V konzervatívnom Martine spôsobila veľké pohoršenie. Baťko Vajanský si dokonca pred mladou autorkou odpľul.

Ak sa pozrieme na generácie našich starých a prastarých mám, potom ani na domácej pôde nie je problém nájsť takéto obrazy žien. Mnoho rokov pred nami malá Hanka spoznala, čo znamená byť ženou. **Hana Gregorová** bola, jednou z mála spisovateľiek, na začiatku minulého storočia, ktorá zvädzala revolučné boje za práva žien. Odsudzovali ju nielen muži, ale hlavne ženy. Aj dnes sa tvárim, že nepoznáme malé dediny „na konci sveta“, kde sa muži po práci opijajú, a ženy ich čakajú doma s deťmi. Môžeme sa ďalej tváriť, že neexistujú ženy, ktorých jedinou túžbou je „vydať sa dobre“, čo znamená úporné naháňanie „dobrej partie“ bez štipky dôstojnosti a hrdoosti, pretože už dávno stratili zmysel týchto slov... „dievča chudobné, a ešte k tomu „skazené knihami“, už to stačilo, aby sa ma nápadníci včas stránili. Nechýbalo veľa, aby sa ma začala zmocňovať beznádejnosť. Nevydám sa! A ak nie vydajom, ako si vyriešim svoju budúcnosť?“ (H. Gregorová, Spomienky)..

Radikálna Hana Gregorová, ktorá sa vymykala dobovým konvenciám, si vo svojom pokuse o historický prierez emancipácie žien ako prvú a hlavnú položila otázku: *Je Slovenka účastná národného obrodzenia?* Aj ona prijala vžitú dobovú argumentáciu, podľa ktorej mohla žena dosiahnuť rovnocenný post a zásluhy vo verejnom živote iba po boku muža a v spoločnom presadzovaní národných záujmov. V reálnom živote však práve Gregorová proti tomuto chápaniu pasívnej role žien protestovala a narážala na nepriazeň bezprostredného okolia.

Hana Gregorová si proti dobovej konvencii nástojčivo vydobýjala právo na vzdelanie, tvorbu, rovnocenné partnerstvo i verejné účinkovanie; zasadzovala sa za práva pre súčasníčky a žiadala uznanie pre predchodkyne. A hoci od jej smrti uplynie v decembri tohto roku 65 rokov, mnohé z jej výrokov by ešte dnes na Slovensku boli neprípustne radikálnym feministickým huncútstvom: „Čo vo vzdelanom svete bolo dávno samozrejmosťou, to u nás čo len spomenúť znamenalo odvahu i obavu pred odsudzujúcou kritikou.“ (Spomienky)

Hana Gregorová najviac zaujala tých, ktorí rozhodli o udelení významného zásluhy za rok 2023 - Radu Ľudovíta Štúra II. triedy in memoriam prezidentkou SR za ochranu ľudských práv, za reflexiu postavenia žien.

Hanu Gregorovú ku rodinnému krbu posielala dobová konvencia, ku knihe ju zasa hnala túžba po odopieranom vzdelávaní. Napokon - aj nezakríknutá Hana Gregorová je teda súčasťou našej tradície, kultúrnej histórie (Jana Cviková a Jana Juráňová).

Dnes už máme možnosť akademicky študovať, koľko úsilia to stálo. Vzdelaná žena je povinná pracovať kultúrne a verejne v záujme druhých. Žena dneška má pracovať na novej epoche ľudstva, v ktorej nebude nezaslúženej biedy. Má bojovať o lepšie sociálne pomery. Má kultúrou, sociálnou činnosťou a umením napíňať formu života (Hana Gregorová).

Anita Murgašová (AM)

SLOVÁCI, PÍŠTE PO SLOVENSKY! TU MÁTE SLOVO MOJE O REČI VAŠEJ!

(15. januára 1813 zomrel Anton Bernolák)

To nám odkázal a dodnes odkazuje Anton Bernolák už viac ako 210 rokov. Veď ako prvý kodifikoval spisovnú slovenčinu na základe jazyka ľudu. Za vzor si vybral kultúrne trnavské nárečie obohatené o rodnú oravčinu.

Je to obdobie, keď mladá slovenská inteligencia hľadá identitu vlastného národa. Bernolák do dejín vstupuje ako kodifikátor spisovnej slovenčiny v roku 1787. V tom istom roku založila slovenská mládež Slovenskú učenú spoločnosť. Má najväčšiu zásluhu aj na tom, že v roku 1792 vzniká Slovenské učené tovarišstvo (Tovarišstvo bolo prvou vskutku slovenskou národnou inštitúciou, predchodcom neskoršej Matice slovenskej). Po celom Slovensku vznikali jeho pobočky. Počet členov sa odhadoval asi na 500 osôb. Boli to ľudia rôznych profesií – kňazi, lekári, úradníci, remeselníci i kupci. V Banskej Bystrici bola jedna z najväčších a najaktívnejších pobočiek.

Tento slovenský rímskokatolícky kňaz, šľachtic (pochádzal zo schudobneného oravského zemianskeho rodu) a jazykovedec dal Slovákom učebnice, dlho jediný viacjazyčný slovník: Jazykovedno-kritická rozprava o slovenských písmenách (1787 – pokladá sa aj za rok kodifikácie bernoláčtiny), Grammatica slavica (po latincky napísaná

Slovenská gramatika - 1790), Etymologia (Pôvod) slovenských slov, Slovár Slovenský - Česko - Laťinsko - Nemecko – Uherský (posmrtné vydanie po 30 rokoch práce autora)

Svojím dielom a pôsobením stojí na poprednom mieste v slovenských duchovných a národných dejinách. Hodnotenie v podobnom duchu zanechal o ňom i predstaviteľ neskoršej štúrovskej školy Jozef Miloslav Hurban:

Povstal v útlom veku mládenec slovenský, ktorého duch smelo letel nad zaprášené cesty zastaraného zvyku a ktorý povedal prvý zreteľným slovom: „Slováci píšete po slovensky“.

Jeho pôsobenie a veľkosť ducha umocňujú i citáty, ktoré nájdeme v kronike obce Čeklís: „*Len vtedy, keď pracujeme s láskou, nachádzame sa tu blaženími. A čo je práca s láskou? Je to ako súkno predané do vlastného srdca.*“

Je symbolické, že jeho jazyk už je prežitý, ako jeho rodisko – Slanica - pod hladinou Oravskej priehrady, v ktorej sa narodil 3. októbra 1762. Ale je to ostrov nášho jazyka! Ako tá slanická Kalvária obmývaná vodami Priehrady a slovenských dejín. To sú dôvody hodnôt, pre ktoré je hodno náš jazyk zveľaďovať!

Naozaj, viete, že je po ňom pomenovaná aj planétka (13916) – Bernolák?

Z ČINNOSTI MO MS V DECEMBRI 2022 A V JANUÁRI 2023

OD LUCIE PO TRI KRÁLE

Čas Vianoc od vekov prinášal do domovov, rodín, dedinských i mestských spoločenstiev neopakovateľnú atmosféru radosti, pokoja a vzájomnosti. Už obdobie Adventu prinášalo so sebou množstvo obyčají, následne bohatší čas vianočný plný zábavy, ale hlavne duchovnej pokory a medzilidskej súdržnosti.

Dedina Hrušov je známa udržiavaním tradícií v živej forme, ale niektoré sa snaží občas oprášiť miestna folklórna skupina so zapojením všetkých generácií folkloristov. Na sklonku roka 2022 sa pustili do prípravy Scénický program „Od Lucie po Tri kráľe“, autorsky i režijné pripravila Bc. Anna Brlošová ml. s vedúcimi a členmi účinkujúcich skupín. Okrem všetkých generácií hrušovských folkloristov účinkovala Ľudová hudba Hruška a LH Horička a malými heligonkami.

Samotný deň 26. decembra na Štefana bol tradične naplnený rôznymi aktivitami. Po sv. omši sa v kostole s koledami a vinšami predstavila Detská folklórna skupina Ragačinka, po večeri sa uskutočnil krst hrušovských mládenčov a večer tradičná štefanská zábava si živou hudbou. Spomínaný program naplnil sálu kultúrneho domu poobede. Objavilo sa v ňom „ocelúvanie“ na Luciu, obrázok z „Rorátov“, spievanie kolied, tradičná štedrovečerná rodina a polnočná omša, jánске zvyky s tancom, krst mládenčov, šibačka, na mláďatka, novoročný vinš, voľba pougárov a trojkráľová zábava.

Reálnym vstupom bolo posvätenie novozrekonštruovaných priestorov kultúrneho domu a obecného úradu vdp. Vychlopieňom. Program mal vysokú výpovednú hodnotu vo vzťahu k celkovému naplneniu zobrazenia životnej podstaty minulých generácií Hrušovčanov v období pred a počas Vianoc.

Na realizácii programu spolupracovala Matica slovenská a vydariť sa hlavne zásluhou trpezlivosti realizačného kolektívu, účinkujúcim, technickému personálu, za čo všetkým patrí poďakovanie. Program bude vo februári 2023 program uvedený na východnom Slovensku.

Ján Brloš

VIANOČNÉ KOLKY

V sobotu 17. decembra, sa na kolkárskej 4-drahe Mestského športového areálu v Žarnovici konala súťaž predtým známa pod názvom Vianočné kolky strelcov, aj tentoraz boli jej organizátormi Miestna organizácia Slovenského zväzu technických športov (MO SZTS) a Športovo-strelecký klub (ŠSK) Žarnovica.

Krátko po deviatej hodine privítal všetkých účastníkov predseda Ing. Jozef Piecka a osobitne primátorku mesta Ing. Alenu Kazimírovú, poslanku MsZ v Žarnovici Jánku Udičku i riaditeľku ZUŠ Žarnovica akademickú maliarku Zuzanu Komendovú, ktorí sa aj do súťaže prihlásili.

Účastníkov bolo spolu 38, z toho 6 detí a dorast. Medzi aktívnymi účastníkmi bola aj predsedníčka MO MS a súčasne vedúca speváckej skupiny Prameň Mgr. Anna Benčatová. Okrem nej súťažilo aj ďalších 17 členov MO MS Žarnovica a nechýbali ani účastníci z MO SZTS Rudno nad Hronom, M-ŠSK Žiar nad Hronom a ZUŠ Žarnovica (5).

Spolu bolo deväť kategórií. Deti a dorast súťažil na 20 hodov do plných a ostatní na 40 hodov združených (20 do plných a 20 dorážka). Najlepšie trojice boli ocenené športovými pohármi. Spolu ich teda získalo aj 12 členov MO MS Žarnovica, čo je skutočne veľmi dobrá prezentácia. Počas samotnej súťaže aktívne pomáhal aj člen MO MS Žarnovica Marián Sedliak, za čo mu patrí veľká vďaka.

Počas celej súťaže bola výborná športová atmosféra a všetci sa navzájom povzbudzovali, aby dosiahli čo najlepšie výkony. Na záver podujatia J. Piecka všetkým poďakoval za účasť a zaželal krásne vianočné sviatky a v novom roku pevné zdravie, veľa šťastia, rodinnej pohody a osobných i športových úspechov. Všetci účastníci vyjadrili záujem, aby sa podobná súťaž konala aj v budúcnosti.

Ing. Jozef Piecka

POSOLSTVO VIANOC

Novohradské osvetové stredisko, mesto Lučenec a Miestny odbor Matice slovenskej v Lučenci zorganizovali 15. 12. 2022 podujatie „Posolstvo Vianoc“. Program bol zameraný na prezentáciu tradičného vianočného zvykoslovia Novohradu a venovaný vianočným zvykom a obyčajom. Na úvod sa prihovoril riaditeľ No-

vohradského osvetového strediska Mgr. Stanislav Spišiak a všetkým zaželal šťastné a veselé Vianoce. Po prihovore nasledoval kultúrny program, kde vystúpil Fads Dubkáčik z Buzitky. Členovia divadelného súboru prezentovali žiakom základných škôl tradičné ľudové zvyky, ktoré sa robili v Novohrade. Ukázali im, aké zvyky robievali ich predkovia na Ondreja, Barboru, Luciu a na Štedrý deň. To všetko im bolo prezentované hravou, zábavnou formou. Žiakom sa to veľmi páčilo. Zabavili sa, aj sa niečo nové dozvedeli. Nádherné podujatie všetkých naladilo na blížiacu sa vianočnú atmosféru.

Jozef Paulenka

NOVOROČNÝ ŠACHOVÝ TURNAJ

Tradičný Novoročný šachový turnaj sa uskutočnil 8.1. 2023 v priestoroch Spojenej školy v Kremničke. Súťažilo spolu 136 šachistov. V hlavnom turnaji, ktorý má už históriu 27 rokov, hralo 72 hráčov. V súbežne hranom mládežníckom turnaji zaradeného

do seriálu celoslovenskej súťaže turnajov GPX do 14 rokov, sa do zápolení o poháre, medaily, diplomy a pekné vecné ceny v jednotlivých kategóriách do 8 11 a 14 rokov dievčat a chlapcov prihlásilo spolu 64 hráčov. Prebiehali tu tiež veľmi napínavé súboje, často úplne neznámych začiatčovníkov so skúsenejšími mladými reprezentantmi SR, účastníkmi minuloročných vrcholných medzinárodných mládežníckych podujatí ako MEU, ME, a MS 2022. Obidva turnaje sa hrali švajčiarskym systémom na 7 kôl, s tempom 2-krát 10 minút na partiu s prídavkom 5s/ 1 t'ah podľa nových pravidiel FIDE.

Na slávnostnom otvorení privítali účastníkov: za mesto Banská Bystrica viceprimátor Martin Majling, za Miestny odbor Matice slovenskej v Banskej Bystrici predseda MO JUDr. Pavol Boroň, za Spoločnosť M. R. Štefánika podpredsedníčka Mgr. Mária Gallová a za poskytovateľa dostoyných priestorov v Spojenej škole Kremnička 10 riaditeľ školy - Milan Ponický. Technické zabezpečenie podujatia, výkony rozhodcov a priebeh celej organizácie mal na starosti zástupca ŠK Junior a MO MS Ing. Zdeněk Gregor.

Víťazom Novoročného turnaja sa bez straty bodu stal FM **Richard Turčan** z domáceho ŠK Junior Banská Bystrica, pred Jánom Puškárom z TJ Slávia TU Zvolen a tretím Martinom Jablonickým z ŠK Osuské. Štvrtý v celkovom poradí bol Martin Urghegyi, hráč ŠK Čebovce.

V turnaji sa opäť presadzovali naše mládežnícke talenty a reprezentanti SR. V kategórii dievčat do 18 rokov zvíťazila **Timea Haasová** z ŠK Rajec pred Luciou Kapičákovou z FTC Filakovo a tretia bola Diana Vasylichuk zo Športovej školy mládeže Dnipro Ukraina. V prvej trojke chlapcov do 18 rokov skončili v poradí **Marek Ďurovka** z domáceho klubu, druhý bol Pavel Aliev z Kherson klub šachu a dámy Kherson Ukraina a tretí bol Tomáš Lovčičan z ŠK Junior CVČ Banská Bystrica. Kategóriu seniorov vyhral **Roman Lukáč** z ŠK Junior CVČ Bystrica.

V žiackom turnaji GPX bojovalo spolu 62 hráčov, ktorí boli rozdelení v šiestich kategóriách. U dievčat do 14 rokov zvíťazila **Agáta Berková** z ŠK Junior CVČ Banská Bystrica a v kategórii chlapcov do 14 rokov bol najlepší **Rudolf Karaba** z Topoľčianskeho šachového klubu. V kategórii 11-ročných dievčat zvíťazila **Nina Haasová** a u chlapcov do 11 rokov zvíťazil **Tomáš Žilincan** z domáceho klubu.

V kategóriách najmladších dievčat do 8 rokov zvíťazila **Viktória Lea Štrícová** z ŠK Junior Banská Bystrica a v chlapčenskej kategórii do 8 rokov vyhral **Adam Kopečný** žiak SZŠ Guľiver Banská Štiavnica.

Poháre, diplomy a vecné ceny do turnaja venovali: mesto Banská Bystrica, Miestny odbor Matice slovenskej v Banskej Bystrici, ŠK Junior CVČ Banská Bystrica, CVČ Havranské B. Bystrica, KŠZ B Bystrica a Spoločnosť Milana Rastislava Štefánika, ktorých prítomní zástupcovia ceny víťazom aj osobne odovzdali. Poďakovanie za vydarené podujatie patrí všetkým, čo pomohli a prispeli k príprave a jeho zdarenému priebehu. Vysoká športová úroveň, účasť nádejných talentov, nadšenie a spokojnosť účastníkov turnaja sú zároveň povzbudením pre organizátorov tejto už tradičnej akcie aj do nasledujúcich rokov.

Ing. Zdeněk Gregor

POSLEDNÁ ROZLUČKA

30. decembra 2022 dočítala po ťažkej chorobe svoju knihu života riaditeľka Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici – **PhDr. Blanka Snopková, PhD.**

Rozlúčili sme sa s ňou 2. januára 2023. Odišiel do večnosti človek, ktorý mal plné priehŕstie erudovanosti spojené s empatiou. Sú to vzácne vlastnosti! Pani riaditeľka bude chýbať nielen svojim najbližším, ale aj okoliu známych. Aj banskobystrickým matičiarom. Spomíname na chvíle storočnice MO MS v Banskej Bystrici, ktorej sa zúčastnila a získala aj ocenenie MS. Venujme jej spoločne tichú spomienku!

AM

VYZNAMENANIE IGORovi KOVAČOVIČovi

Spoločnosť Milana Rastislava Štefánika pri príležitosti 30. výročia svojho konštituovania (2021 s dvojročným oneskorením pre covid) udelila čestnému podpredsedovi MO MS Igorovi Kovačovičovi **Pamätnú medailu Milana Rastislava Štefánika** za spoluprácu pri činnosti Spoločnosti v Banskej Bystrici – pri obnove busty MRŠ v Sásovej a pri spoločných akciách, ktorú aj s publikáciou o generácii M. R. Štefánikovi „Československo 1919“ na zasadnutí Výboru MO MS 9. januára 2023 odovzdala podpredsedníčka Spoločnosti MRS Mgr. Mária Gallová a tmočila pri tejto slávnostnej príležitosti aj srdečné pozdravy a poďakovanie za dlhoročnú spoluprácu banskobystrickým matičiarom od predsedu Spoločnosti Ing. Petra Novotného

AM

NA (NE)POSLEDNEJ STRANE...

JAZYKOVÉ OKIENKO ALEBO SLOVENČINA MOJA, KDE SI?

(Ne)rozumieme, keď:

- namiesto Domu detí postavíme Kinderhouse,
- prvá slovenská krčma v Bratislave sa volá First Slovak Pub,
- už nemáme úroveň, ale level,
- prekvapenie nevyjadrujeme lasicovským fiha, ale čudným zvolaním wow,
- nie sme vyrovnaní, ale kúloví,
- nemáme prínosy, ale benefity,
- namiesto úveru je kredit,
- písomne nekomunikujeme, ale četujeme,
- nákupné strediská nahradili šopingcentrá,
- nechali sme si vziať Červené čiapočky, Lomidrevov, Valibukov, Šípkové Ruženky, Jankov Hraškov a nahradili sme ich Mekgajvermi, Mekkvínmi, Barbinami, Šrekmi, Alfmi,
- zákony v Národnej rade Slovenskej republiky si už netvoríme, ale kreujeme,
- namiesto súhrnu správ máme headlájny,
- gazdovský dvor sme nahradili farmou,
- z neznámych dôvodov sme sa zbavili slovenského roľníka a namiesto neho inštalovali farmára (amerického ?),
- schôdzu na najvyššej úrovni nahradil samit
- vodcov či vedúcich líder/lídri,
- "dôveryhodnosť bánk" kredibilita,
- Park pri rieke Dunaj sme po slovensky v "krásavici na Dunaji" nazvali riverpark,
- výstavné miestnosti šov(u)rmy,
- tvorivé dielne - voršopy,
- vývojárov - developeri/diveloperi,
- hodnotenie - rejting,
- rozpočet - nadžit/badžet,
- jednoduché krčmy sú paby alebo puby,
- pánov riaditeľov spočiatku manageri neskôr manažéri,
- robotníkov pri pásovej alebo inej výrobe operatéri,
- bežné cvičiská na sídliskách - vorkautingy,
- futbalové alebo iné loptové športy do určitej hranice veku napr. do 20 r. ako U 20
- vrcholy niečoho ako top(y),
- namiesto dokážeš to - dáš to,
- (politické) či iné zriadenie - establišment?

Ktorý cudzinec používa slovenský ekvivalent, slovenské výrazy v anglickom, francúzskom, nemeckom, španielskom či inom jazyku?! Nikto! Určite iba nový transformovaný "tínédžer" s lepším imidžom heistajlu!

Celá takáto komunikácia je obyčajná póza, strojenosť, pretváрка! Za každú cenu chcieť sa líšiť od normálnych smrteľníkov. Rozumejú ich tzv. anglickej skomolenine ich najbližší - rodičia, starí rodičia, ktorí nemajú jazykové vzdelanie v americkej angličtine?

Podľa môjho vysokoškolského profesora - prof. PhDr. Jozefa Mistríka, DrSc. - zakladateľa modernej slovenskej a slovanskej štylistiky, v slovenčine je dovolené používať slová cudzieho pôvodu v prípade, keď jazyk nemá slovenský ekvivalent. Slovo dokonca zdomácnelo natoľko, že používajú už aj slovenské pravopis a výslovnosť - ortografiu a ortoepiu - (jam/džem, juice/džús, ketschap/kečup, jazz-džez, weekend/víkend, shpagetti/špagety ap.), hovoríme im aj slová z dovozu. Ak má aj cudziu aj domácu verziu je dôležité, v akom štýle sa má použiť; v hovorom domáci výraz, v odbornom je prípustný cudzí ekvivalent (zemepis-geografia, dejepis-história, póza-pretváрка, rozbor-analýza, skladba-syntax, podstatné meno-substantívum, sloveso-verbum ap.).

Zapamätajte si, že pokiaľ žije národný jazyk, žije aj národ. Ak jazyk umrie, umiera aj národ a s ním aj jeho duch.

Človek bez koreňov má viacero výhod: nemá sebavedomie, nemá hrdosť, je manipulovateľný, je ovládateľný, nerepce, poslúcha, drží ústa a krok. A maká!

Ivan Kapsiar a AM

PLÁN ČINNOSTI NA FEBRUÁR

- 1. 2. - 145 rokov od narodenia politika Prvej ČSR Milana Hodžu (1878),
- 6. 2. - 55. výročie obnovenia členskej základne MS - spomienka na zasadnutí Výboru MO MS,
- 16. 2. - 115 rokov od úmrtia rímskokatolíckeho kňaza, slovenského polyhistora, archeológa, geológa, mineralóga, paleontológa, historika, botanika a etnografa Andreja Kmeťa (1903),
- 17. 2. - 105 rokov od narodenia folkloristu Ondreja Madoša (1918 - Poniky),
- 21. 2. - 135 rokov od úmrtia štúrovského jazykovedca, literárneho vedca, spisovateľa J. M. Hurbana (Hlboké - 1888) a otca Svetozára Hurbana-Vajanského,
- 24. 2. - 95 rokov od narodenia básnika a prekladateľa Viliama Turčányho,
- 25. 2. - 120 rokov od narodenia slovenského národohospodára, právnik a prvého guvernéra Slovenskej národnej banky Imricha Karvaša - (1903 Varšany; zomrel 20. 2. 1981),
- Okresné/krajské kolo 30. ročníka Šalianskeho Mat'ka;

NAŠÍM PEROM PÍSANÉ NAŠÍM ŠTETCOM MAĽOVANÉ

ZIMA

Za golier
tucet žihadielok
ba aj sto
bielych komárov a včielok
napchá ti zima iskrivá

Vyfúka do líc jablká
štipľavým bozkom
pery dopuká

Pod lampami sa zarojí
a oslepí ťa ako láska
šantivá v bielom závoji

Do vlasov zasneží
do okien do ulíc
v stromoch sa zabelie
V páľave dlaní
horúcich zapraská onemie

Sylvia Havelková

Mgr. Sylvia Havelková je dlhoročnou členkou Výboru MO MS v Banskej Bystrici. Celý profesijný život bola učiteľkou výtvarnej výchovy na rôznych banskobystrických školách a v CVČ.

Naposledy na Gymnáziu Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici. Bola členkou komisie výtvarných žiackych a študentských prác. V MO MS v Banskej Bystrici bola organizátorkou súťaže Môj svet, Banskobystrická paletka, z ktorej uverejňujeme aj predložené výtvarné práce.

Vybrala Danica Balažovičová

UPOZORŇUJEME ČLENOV MO MS

- že Dom Miestneho odboru Matice slovenskej v Banskej Bystrici je vám k dispozícii každý **pondelok a štvrtok od 13,00 do 16,00 hodiny** (v prípade, že vám termín nevyhovuje, ozvite sa na čísle 0918 105 499);
- že v uvedenom čase si môžete **vyplatiť členské**: dôchodcovia a študenti vo výške 3,- € a pracovne činní členovia 5,- €. Z členského zabezpečujeme pravidelnú matičnú činnosť členov a podporujeme konanie všetkých podujatí;
- že máte možnosť prispievať svojimi článkami do mesačníka Zvon a posilať návrhy, ktoré nám pomôžu rozvíjať našu pravidelnú činnosť. Vaše príspevky môžete poslať každý mesiac do 20-teho na mailovú adresu momaticabb@gmail.com
- že môžete získať Pamätnicu o histórii pôsobenia MO MS v rokoch 1919 - 2019, za symbolickú sumu v matičnom dome na ulici M. Rázusa.
- že máte možnosť zakúpiť si na OÚ v Tajove historicky prvú monografiu o dejinách baníctva, hutníctva v stredovekej medenej Banskej Bystrici a jej okolí ako aj o moderných dejinách oboch obcí a o ich slávnych hoci menej známych rodákoch - Tajov a Jabříková z pera Vladimíra Sklenku - Anity Murgašovej - Anny Chlebovcovej; Publikácia obsahuje 382 strán o hmotnosti 2,2 kg. Môžete si ju objednať na mailovej adrese: obectajov@obectajov.sk alebo telefonicky: 419 73 00, 419 72 13 alebo na mobil: 0918 822 787. Stojí 40,- €. Objednané knihy si môžete vybrať aj v Dome MO MS;